

«ТИХА РЕВОЛЮЦІЯ» В КВЕБЕКУ (1960–1970 рр.)**Фік Олексій,**

студент III-го року навчання
історичного факультету
Тернопільського національного педагогічного
університету імені В.Гнатюка
e-mail: olexiyfik@gmail.com

Науковий керівник: **Костюк Леся,**
кандидат історичних наук, доцент,
кафедра всесвітньої історії та релігієзнавства
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка

Події, що відбувалися у канадській провінції Квебек у першій половині – 1960-х рр. отримали в історії назву «Тихої революції» (*Révolution tranquille*). Це унікальний приклад мирного та ненасильницького здійснення комплексу радикальних, справді революційних трансформацій. «Тиха революція» вплинула не тільки на Квебек і франко-канадське суспільство, але й на Канаду загалом, що мало вельми помітну та значиму «міжнародну проекцію». Вивчення різних аспектів «Тихої революції» є актуальним як з теоретичного, так і з практичного погляду.

З моменту підписання у 1867 р. «Акту про Британську Північну Америку» дослідники виділяють дві моделі сприйняття Канади: франкоканадська (відповідно до якої Канада була створена як федеративне об'єднання рівноправних націй) та англоканадська (згідно з якою Канада була створена як федерація провінцій з єдиним центром управління). Ця суперечність і є ядро конфлікту, що визначає його сучасний стан [4, с. 80–83].

Річ у тім, що до другої половини ХХ ст. характер канадського федералізму зазнав певних змін. Так, федерація стала перетворюватися із централізованої на децентралізовану. Цим використав Квебек, котрий до 60-х рр. ХХ ст. став економічно розвинутою провінцією. Хоча це не відбилося на повсякденному житті провінції. Бо уряд Канади не дозволяв самостійності у політичному та мовному напрямку, що спонукало до етнічного конфлікту [3, с. 92–93].

Слід зазначити, що в 1960 р. в Квебеку до влади приходять ліберали на чолі із Жаном Лесажем. Також в цей час розпочинається «Тиха революція». Головними цілями котрої були: модернізація, секуляризація франкоканадської громади, покращення її рівня життя, а також пошук чіткої національної самоідентифікації. Колишній оборонний девіз квебекців «Ніщо не має померти, ніщо не повинно змінитись» змінився на

наступальний «Бути господарями у власному будинку!» і «Ми чекаємо на зміни!». Квебецький уряд почав відкрито вимагати надання провінції «спеціального статусу», як у внутрішній та зовнішній політиці [2, с. 180]. Ще «Тиха революція» спровокувала до поширення націонал-сепаратистських ідей. Так, у 1963 р. почав діяти «Фронт визволення Квебеку», а в 1968 р. була створена Квебецька партія, котра вимагала політичної, економічної, соціальної та культурно-мовної незалежності провінції. Ці дві політичні сили чітко виступали за національне визволення та незалежність Квебеку [1, с. 196–197].

Саме уряд із Жаном Лесажем розпочинає ряд реформ у провінції, котрі торкнулися майже всіх сфери життя. Так, у політичній сфері, було вжито заходів, спрямованих на забезпечення прозорості електорального процесу та недопущення зловживань (зміна меж виборчих округів, обмеження фінансування передвиборчих кампаній). Одночасно, був знижений віковий ценз для виборців із 21 до 18 років, сворені нові провінційні міністерства (культури, федерально-провінційних відносин, освіти) та систему громадських лікарень (1961 р.), змінене трудове законодавство (1964 р.), відбулося зрівняння прав жінок та чоловіків та виведено школи із опіки церкви [5, р. 351].

Разом з тим, за шість років (з 1960/61 фін. року до 1966/67 фін. року) відбулося зростання провінційного бюджету утричі. Основними джерелами його поповнення стали податкові надходження, федеральні субсидії, іноземні позики, доходи від підприємств, які перебували у власності провінції. Також урядом було створено потужний провінційний (Державний) сектор економіки [7, р. 389–395]. Тому протягом 1963 р. в Квебеку були націоналізовані (або точніше провінціалізовані) всі приватні електроенергетичні підприємства, котрі були включені до складу провінційної корпорації Ідрó-Кебек. Саме ця корпорація у 1965 р. завершила будівництво гідроелектростанції Манік-2 (зараз вона офіційно носить ім'я Жана Лесажа). Крім цього, було створено ще цілу низку провінційних кампаній та інших структур управління економікою. Найбільш значними серед них були: Депозитна та позичкова каса Квебеку (Caisse de dépôt et placement du Québec), державна компанія Чорна металургія Квебеку (Sidérurgie du Québec), Квебецька державна гірничодобувна компанія (Société québécoise d'exploration minière), Генеральне товариство фінансування (Société générale de financement).

Висновки. Таким чином, Квебек, який раніше був оплотом приватного бізнесу, став провінцією з найпотужнішим держсектором економіки Канади. На тлі всього цього відбувалися стрімкі зміни у повсякденному житті квебецького суспільства, його ціннісних орієнтаціях. За кілька років у провінції завершився демографічний перехід, характерний для більшості індустріально-розвинених країн. Різко скоротилася народжуваність,

підвищився шлюбний вік, зросла кількість цивільних шлюбів тощо. У масовій свідомості змінилося ставлення до минулого, яке більше не розглядалося виключно у позитивному та героїчному ключі. Втратили популярність месіанські ідеї та теза про аграрне покликання франко-канадців.

ЛІТЕРАТУРА

1. Коваленко В. Г. Квебекське національне питання у 80 – 90-ті роки ХХ ст.: автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.02. Донецький державний ун-т. Донецьк, 2020. 20 с.
2. Black E. *Direct Intervention: Canada–France Relations, 1967–1974*. Montreal, McGill – Queen’s University Press, 2017. 203 p.
3. *Canadian Foreign Policy, 1945–2000: Major Documents and Speeches* / Ed. by A.E. Blanchette. Ottawa: Dundurn Press, 2020. 262 p.
4. Constitution Act, 1867. // Justice Laws Website. URL: <http://laws.justice.gc.ca/eng/Const/page-1.html> (дата звернення 14.03.2024 р.)
5. Dickinson J.A., Young B.J. *Brève histoire socio-économique du Québec*. Montréal: Septentrion, 2003. 452 p.
6. *L’État du Québec en devenir*. / Sous la dir. de G. Bergeron et V. Lemieux. Montréal: Boréal Express, 2020. 413 p.
7. *La Solution. Le programme du Parti québécois*. / Prés. par René Lévesque. Montréal: Éd. du Jour, 2020. P. 11.
8. Roy J.-L. *Les programmes électoraux du Québec: tome II, 1931–1966*. Montréal, Leméac, 2021. 458 p.